

STV1100 Politisk teori. Eksamen 2020. Sensorveiledning

Sensorveiledningen dreier seg om kjernen i en (god) besvarelse av oppgaven. Hvis kjernen er på plass, er prestasjonen fullgod. Både del A og del B lar seg besvare på en nokså kortfattet måte. Bedømmelsen skal legge vekt på presisjon og dybde i fremstillingen av de poengene som er nevnt nedenfor, snarere enn bredde (som innebærer utenomsnakk) i gjennomgåelsen av teorier og teoretikere.

Del A

John Rawls omtaler sin teori om rettferdighet som «en forståelse av rettferdighet som ... fører velkjent teori om samfunnskontrakten til et høyere abstraksjonsnivå». Som eksempel på velkjent teori nevner han John Lockes teori.

[«My aim is to present a conception of justice which generalizes and carries to a higher level of abstraction the familiar theory of the social contract as found, say, in Locke ...»]

Rawls omtaler også sin teori som en teori om «rettferdighet som rimelighet» [justice as fairness].

Gjør rede for forskjellen mellom Lockes kontrakt-teori og Rawls' kontrakt-teori.

*Forklar, i denne sammenhengen, hva som ligger i den ideen at Rawls' teori er en teori om rettferdighet som **rimelighet** [fairness].*

Locke forstår kontrakten som en pågående prosess, der mennesker – hver for seg – bestemmer seg for hvorvidt de vil (a) samtykke til politisk lydighet og være forpliktet til å følge lover og lovlige politiske vedtak, eller (b) være uforpliktet av lover og vedtak. Samtykket kan være uttrykkelig (explicit) eller stilltiende (tacit).

Man samtykker (eller lar være å samtykke) med fullt kjennskap til sin livssituasjon.

Noen vil ikke i praksis kunne velge å la være å samtykke.

For å avgi stilltiende samtykke, er det tilstrekkelig at man oppholder seg innenfor grensene og ferdes på veiene. (David Hume kritiserer av kontrakt-teori på dette og det forrige punktet. Fint, men ikke nødvendig, å nevne Humes kritikk.)

Rawls forstår kontrakten som en avtale som er inngått i en «utgangsposisjon» (original position) som er «rimelig» (fair).

Hensikten med avtalen er å bli enig (på tvers av ulike normative overbevisninger) om prinsippene for rettferdighet.

Ingen skal kunne forhandle frem en avtale ved hjelp av en trussel-fordel (threat advantage) som det er urimelig å man bruker ved inngåelsen av denne avtalen.

For å skape rimelig forhandlings- og avtale-vilkår, skal man se bort fra kunnskap som skaper urimelige fordeler. Derfor skal partene inngå avtalen bak en slør av uvitenhet (veil of ignorance) – eller, mer presist, flere slør av uvitenhet: ett for hver type kunnskap det er rimelig at man ser bort fra.

Til syvende og sist er det (på grunn av uvitenheten) ikke rom for forhandlinger. Hvem som helst kan velge prinsipp for rettferdighet på vegne av alle.

Pluss til dem som nevner at noen deler av uvitenhetssløret er bedre (teoretisk) motivert enn andre deler.

Del B

Philip Pettit mener at mennesker har frihet dersom de kontrollerer andres inngrep i livet deres.

*Gjør rede for den rollen **kontroll** spiller i Pettits forståelse av frihet.*

Forklar, i denne sammenhengen, forskjellen mellom politisk myndighet som står under kontroll av borgerne i et samfunn, og myndighetsutøvelse som bygger på en politisk kontrakt.

Betraktninger om kontroll har en sentral plass i Pettits forståelse av frihet som (blant annet) fravær av dominans.

En person, P, dominerer en annen, Q, dersom P (a) blander seg inn i eller (ii) er i stand til å blande seg inn i Qs liv, uten at Q kontrollerer Ps handling. Det vil si at innblanding ikke skjer på Gs initiativ, i overensstemmelse med Qs vilje.

Den slags dominans berøver Q frihet. Det gjør derimot ikke kontrollert innblanding.

Som eksempel på det siste beskriver Pettit en situasjon der P gir Q nøkkelen til Ps barskap og instruerer Q om ikke å gi nøkkelen tilbake til P før det er gått en viss tid etter at P eventuelt har bedt å få den tilbake. I forlesningen illustrerte jeg poenget ved hjelp av fortellingen om Odyssevs som lot seg binde til masten.

Pettit fremholder at myndighetsutøvelse som bygger på politisk kontrakt står under borgernes kontroll på det tidspunktet kontrakten blir inngått, men ikke etterpå. Pettits eget krav til kontroll går ut på at borgerne skal ha permanent mulighet til å påvirke utøvelsen av politisk myndighet.

ENGLISH TEXT

The test has two parts – part 1 and part 2. Both should be done.

Part 1

John Rawls talks about his theory of justice as «a conception of justice which generalizes and carries to a higher level of abstraction the familiar theory of the social contract». As an example of familiar theory, he mentions the theory of John Locke.

[«My aim is to present a conception of justice which generalizes and carries to a higher level of abstraction the familiar theory of the social contract as found, say, in Locke ...»]

Rawls also talks about his theory as a theory of «justice as fairness».

Give an account of the difference between Locke's contract-theory and Rawls' contract-theory.

*Explain, in this connection, what lies in the idea that Rawls' theory is a theory of justice as **fairness**.*

Part 2

Philip Pettit thinks that people are free provided they control other people's interference in their life.

*Give an account of the role played by **control** in Pettit's understanding of freedom.*

Explain, in this connection, the difference between political authority that stands under the control of the citizens of a state, and exercise of authority that rests on a political contract.